Innspill til arbeidet med framtidas videregående opplæring

Fakultet for kunstfag, Universitetet i Agder

Innledning

Fakultet for kunstfag ved Universitetet i Agder ønsker med dette å gi innspill til arbeidet med framtidas videregående opplæring.

Som utdanningsinstitusjon for framtidige kunstnere, kunstpedagoger, lærere, kulturarbeidere og forskere møter fakultetet årlig studenter med bakgrunn fra ulike utdanningsløp i videregående opplæring. Vi ser derfor hvordan innholdet i og organiseringen av videregående opplæring påvirker studentenes faglige forutsetninger for videre studier og profesjonsutøvelse.

Vårt innspill tar særlig utgangspunkt i de delene av høringsnotatet som omhandler felles innhold i opplæringen (del 4), studieforberedende innhold (del 5) og forslaget til ny retning for estetiske fag (del 6).

Fakultetet ønsker særlig å framheve to forhold. For det første bør estetiske læringsprosesser og kunstfaglige perspektiver få en tydeligere plass i opplæringen for alle elever. For det andre mener vi at framtidige endringer i organiseringen av MDD og KDA må ivareta behovet for fordypning innen musikk, dans og drama og sikre sterke fagmiljøer.

Del 4: Felles innhold for alle elever

Om formålet med felles innhold

Fakultetet støtter ambisjonen om at alle elever skal utvikle kunnskaper og ferdigheter som gjør dem i stand til å delta aktivt i samfunns- og arbeidsliv.

Vi vil samtidig understreke at de kompetansene som trekkes fram, som kreativitet, samarbeidsevne, kommunikasjon og evne til å håndtere komplekse problemstillinger, ikke utvikles gjennom teoretisk kunnskap alene. Etter fakultetets vurdering er dette ferdigheter som i stor grad utvikles gjennom arbeidsformer som allerede står sentralt i kunstfagene og deres ulike kunstpedagogiske praksiser.

Kunstfagene gir elevene erfaring med å utforske åpne problemstillinger, prøve ut ideer, bearbeide uttrykk over tid og formidle arbeidet sitt til andre. Slike arbeidsformer bidrar til utvikling av både faglig forståelse, selvstendighet og samarbeidsevne. De gir også erfaring med deltakelse, ytring og møte med ulike perspektiver, som er sentrale sider ved demokratisk

dannelse. Dette støttes av forskning ved fakultetets egne forskningsmiljøer, som viser hvordan kunstfaglige og estetiske læringsprosesser kan styrke barns og unges kreativitet, refleksjonsevne, deltakelse og demokratiske handlingskompetanse. Fakultetet mener at en omstrukturering av videregående opplæring bør brukes som en anledning til å gi skapende og estetiske læringsprosesser en tydeligere plass i beskrivelsen av det felles innholdet for alle elever.

Om kompetanser som bør inngå

Vi mener særlig følgende perspektiver bør synliggjøres i det videre arbeidet:

- skapende og utforskende arbeidsformer
- estetiske læringsprosesser
- kunst- og kulturforståelse
- muntlig, visuell og kunstnerisk formidling
- kreativ problemløsning
- refleksjon over forholdet mellom teknologi, kunstig intelligens og menneskelig skaperevne
- demokratisk deltakelse gjennom kunstneriske og kulturelle uttrykksformer
- kunstpedagogiske praksiser som gjør det mulig for ungdom å øve seg på samtidens utfordringer og omstillingskrav

Dette er viktig fordi det gir alle elever erfaring med arbeidsformer som utvikler selvstendighet, samarbeidsevne og evnen til å utforske og utvikle egne ideer.

Del 5: Studieforberedende innhold

Om formålet med studieforberedende opplæring

Fakultetet støtter målsettingen om at studieforberedende opplæring skal gi et godt grunnlag for videre studier.

Vi vil samtidig peke på at høyere utdanning bygger på flere kunnskapstradisjoner enn de som tradisjonelt forbindes med akademisk tekstproduksjon og vitenskapelig metode.

Innen kunstfagene utvikles kunnskap gjennom utøvende praksis, skapende arbeid, refleksjon og kunstnerisk utviklingsarbeid. Disse arbeidsformene er ikke alternative til akademisk kunnskap. De er en del av universitetenes samlede kunnskapsgrunnlag.

Om kompetanser som bør inngå

Fakultetet mener studieforberedende opplæring også bør gi elevene erfaring med:

- langsiktige arbeidsprosesser

- kreativ og kunstnerisk utforsking
- praktisk problemløsning
- samarbeid om komplekse oppgaver
- formidling til ulike målgrupper
- refleksjon over ulike former for kunnskapsutvikling

En studieforberedende opplæring må forberede elever på bredden i høyere utdanning, også på utdanninger der skapende og utøvende arbeid er en sentral del av faget.

Del 6: Studieforberedende retninger

Om betydningen av fordypning

Fakultetet støtter prinsippet om tydelige studieforberedende retninger.

Fra universitetets perspektiv ser vi særlig betydningen av faglig fordypning over tid. Dette gjelder i mange fag, men er spesielt tydelig innen kunstfagene.

Ferdigheter innen musikk, dans og drama utvikles gjennom langsiktige læringsprosesser. De forutsetter kontinuerlig arbeid, tett oppfølging og gradvis progresjon. For disse fagene er fordypning ikke først og fremst et spørsmål om interesse eller valgfrihet, men en forutsetning for faglig utvikling.

Fakultetet har forståelse for ønsket om mer robuste og brede retninger, men mener at dette må balanseres mot behovet for faglig progresjon og fordypning der fagområdenes egenart krever det.

Muligheten til fordypning må derfor være et bærende prinsipp i framtidig organisering av de estetiske fagene.

Om forslaget om å samle MDD og KDA

Fakultetet støtter **ikke** forslaget om å samle dagens utdanningsprogram Musikk, dans og drama (MDD) og Kunst, design og arkitektur (KDA) i én felles studieforberedende retning. MDD og KDA har enkelte fellestrekk som estetiske fag, men bygger på ulike faglige tradisjoner, arbeidsformer og utdanningsløp.

MDD er forankret i utøvende kunstnerisk praksis, der langsiktig ferdighetsutvikling, individuell øving, samspill, ensemblearbeid og framføring står sentralt. Elevenes utvikling skjer gjennom et tett samspill mellom individuelt arbeid og kollektiv kunstutøvelse.

KDA bygger på andre faglige tradisjoner, med større vekt på skapende, visuelle og designorienterte prosesser, konseptutvikling og selvstendige prosjekter. Selv om begge retningene utvikler elevenes kreativitet og evne til fordypning, skjer dette gjennom ulike arbeidsformer og med ulike faglige mål.

Fakultetet kan ikke se at en sammenslåing i seg selv vil styrke kvaliteten i noen av programmene. Tvert imot vil en sammenslåing kunne svekke den faglige tydeligheten som i dag kjennetegner begge utdanningsløpene. Når utdanningsprogram med ulike tradisjoner, arbeidsformer og fordypningsløp samles, blir det mer krevende å ivareta de faglige kvalitetene som er utviklet innenfor hvert av fagområdene. Det kan gi mindre rom for fordypning og gjøre det vanskeligere å opprettholde den faglige progresjonen og de særskilte kompetansene utdanningene skal utvikle. Fakultetet mener derfor at de ulike faglige tradisjonene og læringsløpene best ivaretas gjennom videreføring av MDD og KDA som egne utdanningsprogram.

Vi anbefaler derfor at MDD og KDA videreføres som egne studieforberedende utdanningsprogram.

Om den foreslåtte retningen Estetiske fag

Fakultetet er bekymret for at den foreslåtte retningen Estetiske fag ikke i tilstrekkelig grad ivaretar behovet for fordypning innen musikk, dans og drama. Etter vår vurdering undervurderer forslaget betydningen av fagspesifikk fordypning og progresjon i disse fagene.

Musikk, dans og drama er ikke ulike varianter av samme fag. De er selvstendige kunstfag med egne kunnskapstradisjoner, egne arbeidsformer og egne krav til progresjon.

For elever som ønsker videre studier innen musikk, dans eller drama er videregående opplæring en del av et sammenhengende utdanningsløp. Til forskjell fra mange andre fagområder begynner ikke den faglige fordypningen først ved universitetet. De ferdighetene som kreves ved opptak til høyere utdanning innen musikk, dans og drama bygges gradvis gjennom mange år med øving, veiledning og kunstnerisk utvikling. Utviklingen av slike ferdigheter forutsetter kontinuitet, høy øvingsintensitet og progresjon over tid. Dersom dette grunnlaget svekkes i videregående opplæring, kan det oppstå et faglig gap mellom videregående skole og høyere utdanning som vil påvirke studentenes forutsetninger for å lykkes i videre studier. Dette gjør fordypningen i videregående opplæring særlig viktig.

Samtidig har MDD verdi langt utover rekruttering til kunstfaglige studier. Gjennom arbeidet med utøvende og skapende fag utvikler elevene erfaring med samarbeid, selvstendig arbeid, formidling, målrettet arbeid og langsiktig innsats. Dette er erfaringer og arbeidsformer som er relevante i et bredt spekter av utdanninger og yrker, også utenfor kunst- og kulturfeltet.

Dersom den foreslåtte retningen Estetiske fag innebærer mindre fordypning i musikk, dans og drama og KDA enn dagens struktur, vil dette etter fakultetets vurdering svekke kvaliteten i opplæringen. En slik utvikling vil redusere den faglige fordypningen som i dag er en av de viktigste kvalitetene ved MDD og KDA.

Vår vurdering er at:

- fordypning i musikk må opprettholdes
- fordypning i dans må opprettholdes
- fordypning i drama må opprettholdes
- fordypning i KDA må opprettholdes~~også~~
- strukturen må sikre progresjon gjennom hele opplæringsløpet
- faglig spesialisering må fortsatt være et bærende prinsipp i MDD og KDA

Tverrfaglighet krever sterke fag

Fakultetet støtter samarbeid på tvers av kunstfaglige områder.

Samtidig er vår erfaring at godt tverrfaglig arbeid forutsetter sterke fagmiljøer og tydelige fagidentiteter.

Tverrfaglighet er derfor ikke et argument mot fordypning. Tvert imot bygger meningsfullt samarbeid på at elevene og faglærere har utviklet solid kompetanse innen eget fagområde.

Fakultetet mener derfor at samarbeid mellom de ulike kunstfagene bør utvikles på grunnlag av sterke fagmiljøer og tydelige fordypningsløp, ikke gjennom å redusere fagenes egenart.

Fakultetets anbefalinger

Fakultet for kunstfag ved UiA vil særlig framheve følgende anbefalinger:

1. Estetiske læringsprosesser og skapende arbeidsformer bør få en tydeligere plass i opplæringen for alle elever.
2. Musikk, dans og drama (MDD) og Kunst, design og arkitektur (KDA) bør videreføres som to separate studieforberedende utdanningsprogram.
3. Fordypningsløpene innen musikk, dans og drama må opprettholdes. Fakultetet støtter ikke en organisering av den foreslåtte retningen *Estetiske fag* som reduserer muligheten for faglig fordypning og spesialisering innen de enkelte MDD-fagene.
4. Tverrfaglig samarbeid bør styrkes, men må bygge på sterke fagmiljøer og solide fordypningsløp.

Fakultet for kunstfag ved Universitetet i Agder mener at framtidas videregående opplæring må ivareta både behovet for bred kompetanse og behovet for faglig fordypning. Kunstfagene spiller en sentral rolle i begge deler.

~~5.~~

Formatert: Ingen punktmerking eller nummerering